

Høring - forskrifter til tre tilskuddsordninger for kompetanseutvikling i barnehage, grunnskole og videregående opplæring

Status

Innsendt til Utdanningsdirektoratet

Innsendt og bekreftet av instansen via e-post

Innsendt av

Gina Maria G. Østmoe

Innsendt dato

30. september 2025

På vegne av

Norske Fag- og Friskolers Landsforbund

Målgruppe

Organisasjon (Privat)

Stilling

Daglig leder

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte organisasjon.

Forskrift om tilskudd til kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole

1. Forskrift om tilskudd til kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole

Forskriften for kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole er en videreutvikling av de forskriftsfestede felles retningslinjene for regional ordning barnehage, desentralisert ordning skole og kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, som ble fastsatt i 2021.

I utkastet til forskrift har vi vektlagt behov for langsiktighet, forenkling og klargjøring. Hovedinnretningen for ordningen er beholdt, og mange bestemmelser videreføres som i dag, uten innholdsmessige endringer. Noen bestemmelser er slettet eller skrevet sammen for å unngå gjentakelser i forskriften. Bestemmelsene som innebærer innholdsmessige endringer, omtaler vi nedenfor.

2. Mål og målgruppe for tilskuddsordningen

Forslag til forskriftens § 1 slår fast at midlene i tilskuddsordningen skal brukes til kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole og at tilskuddsordningen skal bidra til å styrke profesjonelle læringsfellesskap i barnehager og grunnskoler vurdert ut fra lokale behov.

Partnerskap med universiteter og høyskoler skal fortsatt være hovedmodellen, men vi foreslår å åpne for at kommuner og private eiere også kan inngå forpliktende samarbeid med fagskoler eller andre relevante kompetansemiljøer, jf. forslaget i § 1. Siden målgruppen for ordningen skal kunne favne alle grupper ansatte i barnehager og skoler, og i tillegg ansatte i SFO, PP-tjenesten, kulturskolen og andre tverrfaglige tjenester i kommunene i målgruppen, jf. § 2, er det behov for å kunne inngå samarbeid med fagskoler. Det har også vært et behov for å kunne inngå samarbeid med andre kompetansemiljøer, spesielt på det spesialpedagogiske feltet.

3. Kriterier for måloppnåelse

Forslaget til forskrift innebærer også en endring av kriterier for måloppnåelse i § 5. I dagens ordninger omhandler kjennetegn på måloppnåelse prosesser som skal være gjennomført, mens forslaget til nye kjennetegn på måloppnåelse i større grad er knyttet til utbytte av tiltakene, for bedre å tydeliggjøre forventningene nasjonale myndigheter har til utbyttet av ordningen.

Av innholdsmessige endringer innebærer forslaget også en tydeliggjøring av statsforvalters oppgaver som tilskuddsforvalter. I § 7 foreslår vi at statsforvalter med utgangspunkt i behovsmeldinger og samarbeidsforums langsiktige plan, lager et forslag til fordeling som presenteres og drøftes i samarbeidsforum. Etter drøfting og innspill fra samarbeidsforum, skal statsforvalter fatte vedtak og tildele midler i tråd med vedtaket.

Den viktigste endringen i forslaget er at det er statsforvalter som skal lage et forslag til årlig fordeling av midler, i stedet for at samarbeidsforum skal lage en innstilling. Forslaget presiserer at samarbeidsforum ikke er juridisk

vedtaksmyndighet, og understreker forumets strategiske rolle ved at statsforvalter skal legge vesentlig vekt på samarbeidsforumets langsiktige plan, jf. § 7.

4. Eiers egenandel eller egeninnsats i ordningen

I desentralisert ordning for skole er det i dag krav om 30 prosent egenandel av de midlene som går til skoleeier, mens det ikke er krav om egenandel for midlene som tildeles til universiteter og høyskoler. I kompetanseløftet og i regional ordning barnehage er det ikke krav om en spesifikk egenandel. I arbeidet med forskriftene er både alternativet om egenandel og egeninnsats blitt vurdert. I § 11 foreslår vi at det ikke settes et fast krav til egenandel i ordningen, men at behovsmeldingen skal inneholde en beskrivelse av eiers egeninnsats, og at dette skal gjelde for både barnehage og skole. Vi mener dette vil gi eier noe mer fleksibilitet enn i dag, også sett opp mot at vi foreslår å videreføre bestemmelsen om at deler av midlene i ordningen kan brukes til koordinatorkfunksjon.

5. Andre endringer

Vi foreslår å endre navnet på ordningen fra «lokal kompetanseutvikling» til «kollektiv kompetanseutvikling» for å understreke at kompetanseutviklingen skal være kollektiv for hele eller deler av kollegiet. Når de nye ordningene trer i kraft, vil dessuten alle tre tilskuddsordningene være tydelig forankret i lokale behov.

I dagens tilskuddsordning for regional ordning for barnehage kan inntil 30 prosent av midlene benyttes til kompetansetiltak for å styrke grunnkompetansen i barnehagene (tilretteleggingsmidler til blant annet arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning og annen deltidsbarnehagelærerutdanning). Forslaget til forskrift innebærer å rendyrke ordningen til å ha kollektiv kompetanseutvikling som formål, og at de særskilte kriteriene for barnehage om grunnkompetanse derfor tas ut av forskriften. Det vil fortsatt være statlige midler i samme størrelsesorden som i dag til å støtte grunnkompetanse. I forbindelse med statsbudsjettet for 2026 vil vi komme tilbake til hvordan disse midlene skal innrettes.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Tilskuddsordningen innebærer en samordning og videreutvikling av de forskriftsfestede felles retningslinjene for regional ordning barnehage, desentralisert ordning skole og kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis, som ble fastsatt i 2021. Dette vil medføre en administrativ forenkling for lokalt nivå knyttet til planlegging og samordning av behovsmeldinger. Statsforvalters og samarbeidsforums roller er tydeliggjort i forslaget til ny forskrift. Forslaget til forskrift innebærer ikke økonomiske konsekvenser for de ulike aktørene.

Ivaretar forslaget en tydelig og god ansvars- og rollefordeling mellom aktørene i ordningen? Utdyp gjerne i kommentarfeltet.

Ikke svart

7. Andre kommentarer til forskriften om tilskudd til kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole

Har du andre kommentarer kan du skrive dem her.

Kommentar

NFFL organiserer i dag ikke grunnskoler (og heller ikke barnehager), men vi ønsker å komme med en kommentar knyttet til fagskolene som aktuelle samarbeidspartnere for kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole. I satsningen på praktiske og estetiske fag i grunnskolen, vil det ligge et stort potensial i å utvikle samarbeidsprosjekter med fagskolene. Vi ser positivt på at forskriften åpner for samarbeid med fagskolene, men dette krever en aktiv oppfølging med systematisk informasjon og involvering av fagskolene.

Forskrift om tilskudd til kollektiv kompetanseutvikling i videregående opplæring

1. Forskrift om tilskudd til kollektiv kompetanseutvikling i videregående opplæring

Tilskuddsordningen for kollektiv kompetanseutvikling i videregående opplæring er en ny ordning. Den er en samordning av de delene av desentralisert ordning for skole og kompetanseløftet som gjelder videregående opplæring, og dagens desentraliserte ordning for yrkesfag. I arbeidet med ny tilskuddsordning for kollektiv kompetanseutvikling i videregående opplæring, har vår tilnærming vært at forskriften skal være kortfattet og utformet slik at den gir fylkeskommunene mer fleksibilitet og større handlingsrom, enn dagens ordninger.

Forslaget til forskrift er utformet slik at den er mest mulig likt forslag til forskrift for kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og skole. Selv om dette er to separate forskrifter, skal dette ikke være til hinder for samarbeid mellom grunnskole og videregående opplæring om kollektiv kompetanseutvikling.

Vi foreslår også å kalle denne ordningen «kollektiv kompetanseutvikling» for å understreke at formålet med ordningen er kollektiv kompetanseutvikling for hele eller deler av kollegiet. Når de nye ordningene trer i kraft, vil dessuten alle tre tilskuddsordningene være tydelig forankret i lokale behov.

2. Mål og målgruppe for tilskuddsordningen

I § 1 er forslaget å forskriftsfeste at tilskudd til kollektiv kompetanseutvikling skal bidra til å styrke kollektiv kompetanse og utvikling av profesjonelle læringsfellesskap i og mellom skoler og lærebedrifter. I delmålene synliggjøres prinsippet om lokale behov, partnerskap med universiteter og høyskoler, samarbeid med fagskoler og andre relevante kompetansemiljøer.

Tilskuddsordningen har alle ansatte i studieforberedende og yrkesfag som målgruppe, både de i skole og de i lærebedrift.

Forslaget viderefører at tiltakene i ordningen som hovedregel skal gjennomføres i partnerskap mellom fylkeskommuner og universiteter og høyskoler. Det vil, som i ordningen for barnehage og grunnskole, også være mulig å inngå samarbeid med fagskoler og andre relevante kompetansemiljøer. Dette vil være spesielt aktuelt innen fag- og yrkesopplæringen.

3. Fylkeskommunen og samarbeidsforums rolle

I tilskuddsordningen for videregående opplæring vil fylkeskommunene både være mottakere av tilskuddsmidlene, og de vil ha ansvaret for å organisere og gjennomføre ordningen, samt koordinere arbeidet i og med samarbeidsforum.

Forslaget til forskrift § 7 presiserer at samarbeidsforum er et rådgivende organ for fylkeskommunen, og skal ivareta kompetanseutviklingsbehovene for ansatte i videregående skoler og instruktører og faglige ledere i lærebedrifter,

samt prøvenemndsmedlemmer.

Forskriftens § 8 omhandler samarbeidsforums sammensetning og oppgaver. Intensjonen med samarbeidsforum er å sikre medvirkning og medbestemmelse for aktørene i alle faser av utviklingsarbeidet i tilskuddsordningen. En viktig oppgave for forumet vil også være å sikre involvering av de private videregående skolene i ordningen, og sørge for at alle målgrupper i ordningen ivaretas over tid.

4. Hospitering og yrkesfaglærer 2

Tildelingskriteriene i § 4 er bestemmende for hvilke tiltak som kan få midler i ny ordning for kollektiv kompetanseutvikling. Hospiteringsordning og yrkesfaglærer 2-ordningen videreføres i ny ordning som del av kollektive kompetanseutviklingstiltak. Det innebærer at ordningene kan brukes så lenge det er i tråd med mål for den nye tilskuddsordningen. Dette vil omtales nærmere på Utdanningsdirektoratets nettsider, som i dag.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Tilskuddsordningen for kollektiv kompetanseutvikling i videregående opplæring er en samordning av de delene av desentralisert ordning for skole og kompetanseløftet som gjelder videregående opplæring og dagens desentraliserte ordning for yrkesfag. Forslaget legger opp til stor handlefrihet og en administrativ forenkling for fylkeskommunen. Forslaget til forskrift innebærer ikke økonomiske konsekvenser for fylkeskommunene.

Ivaretar forslaget en tydelig rolle- og ansvarsfordeling mellom aktørene i ordningen? Utdyp gjerne i kommentarfeltet.

Ikke svart

6. Andre kommentarer til forskriften om tilskudd til kollektiv kompetanseutvikling i videregående opplæring

Har du andre kommentarer kan du skrive dem her.

Kommentar

Det er viktig at de private skolene er representert i samarbeidsforumet (§ 8 Samarbeidsforums sammensetning og oppgaver). Samtidig vil en representant fra en privat skole i en fylkeskommune ikke nødvendigvis være et velfungerende bindeledd mellom alle private skoler i fylkeskommunene og samarbeidsforumet. NFFLs erfaring så langt er at mange private skoler opplever det som krevende å ta del i ordninger for kollektiv kompetanseutvikling i fylkeskommunene. For å sikre en velfungerende ordning må forskriften følges opp med tydelig informasjon til alle videregående skoler om samarbeidsforumets arbeid, muligheten til å delta i prosjekter og tilgang til tilskudd. For mange private skoler vil det være verdifullt å organisere samarbeidsprosjekt og å søke midler på tvers av fylkeskommunene. Det er viktig at ordningen for kollektiv kompetanseutvikling ikke står i veien for dette.

Det er positivt at fagskolene tas inn som aktuelle samarbeidspartnere for kollektive kompetanseutviklingsprosjekter for videregående opplæring og her ligger det et stort potensial for utviklingen av yrkesfagene og praktiskeestetiske fag under studiespesialiserende retning i videregående. Når fagskolene skal bli en del av de aktuelle kunnskapsmiljøene som kan bidra inn i kompetanseutviklingsprosjekter, er det også viktig at fagskolene er representert i samarbeidsforumene. En representant fra fagskolene i disse forumene, vil imidlertid ikke nødvendigvis fungere som et godt bindeledd mellom alle fagskoler og samarbeidsforumet. Det er derfor viktig at en ny forskrift følges opp med et aktivt arbeid for å involvere fagskolene. Dette bør omfatte et godt informasjonsarbeid rettet mot fagskolene omkring muligheten for å være en del av slike kompetanseutviklingsprosjekt og å motta tilskudd, i tillegg til generell informasjon om samarbeidsforumets arbeid og fylkeskommunenes tildelinger.

Forskrift om tilskudd til videreutdanning i barnehage, grunnskole og videregående opplæring

1. Forskrift om tilskudd til videreutdanning i barnehage, grunnskole og videregående opplæring

Tilskuddsordningen til videreutdanning er den ordningen som innebærer størst endringer sammenlignet med i dag. I dag er det etablert tre separate videreutdanningsordninger for henholdsvis barnehagelærere, lærere i skole og yrkesfaglærere, med ulik innretning og ulike vilkår for å få støtte. Føringer for dagens videreutdanningsordninger er forankret i følgende strategier:

- Kompetanse for fremtidens barnehage – revidert strategi for kompetanse og rekruttering 2023–2025
- Kompetanse for kvalitet - strategien for videreutdanning for lærere og skoleledere fram mot 2025 (revidert i 2023)
- Yrkesfaglærerløftet – for fremtidens fagarbeidere

Ordningene vedtas i statsbudsjettet, og nærmere føringer og veiledninger er beskrevet på udir.no.

Videreutdanningsordningene har hittil ikke vært regulert i forskrifter. Ordningene har vært søknadsbaserte, og midlene har vært knyttet til den enkelte ansatte som søker videreutdanning gjennom Utdanningsdirektoratets søknads- og oppfølgingssystem.

I ny tilskuddsordning slås disse tre ordningene sammen, og målgruppen utvides. Tilskuddet vil bli forholdsmessig fordelt til kommuner, fylkeskommuner og private skoler. Dagens søknads- og oppfølgingssystem i Utdanningsdirektoratet blir avviklet. Endringene er nærmere beskrevet i Prop. 1 S (2024–2025) for Kunnskapsdepartementet.

I tillegg er følgende vilkår og føringer for ordningen fastsatt, jf. Prop. 1 S (2024-2025) for Kunnskapsdepartementet og tillegg nr. 23 til tildelingsbrev til Udir for 2024 med oppdrag 2024-027:

- Retningslinjene for tilskuddsordningen for videreutdanning skal gi like vilkår for lærere og andre ansatte til å gjennomføre videreutdanning med 25 prosent permisjon med lønn, og med en egenandel på 25 prosent for skoleeier.
- Ledere er ikke en del av den nye tilskuddsordningen.
- Det skal unntaksvis kunne åpnes for at det utbetales stipend til deltaker på videreutdanning.
- Kommunen som barnehagemyndighet fordeler midler videre til private barnehager. Først fordeles midlene forholdsmessig mellom kommunale og private barnehager, deretter vurderer kommunen hvilke private barnehager som har størst behov og fordeler til disse.
- Kommunen som barnehagemyndighet dekker egenandelen for private barnehager.

2. Mål og målgrupper for tilskuddsordningen

Forskriftens § 2 presiserer hvilke målgrupper som er omfattet av ordningen, og vi har også lagt inn en presisering av at videreutdanning må bygge på en grunnutdanning i form av fag- eller svennebrev, en fagskoleutdanning eller en grad i høyere utdanning.

Ledere i barnehage og skole skal ikke omfattes av tilskuddsordningen for videreutdanning. Vi har vurdert om dette bør presiseres i selve forskriften. Ledere kan i mange tilfeller være et upresist begrep, blant annet fordi mange barnehagelærere har stilling som pedagogisk leder, og at noen styrere og skoleledere har delt stilling som styrer/skoleleder og lærer. Det kan derfor være tilfeller der ansatte har behov for videreutdanning innenfor fag og fagområder de underviser i, samtidig som de har en delvis lederstilling.

Vår vurdering er at det ikke er hensiktsmessig å fastsette hvem som ikke kan få støtte til videreutdanning i selve forskriften, men at vi heller bør omtale dette særskilt i en forklarende tekst med eksempler på udir.no.

3. Tildelingskriterier

Tildelingskriteriene som er foreslått i § 4 er formulert så tydelig som mulig, med føringer gitt av Kunnskapsdepartementet. Kriteriene understreker at midlene skal benyttes til videreutdanning som gir uttelling i form av studiepoeng, og at midlene skal dekke barnehage- og skoleeiers utgifter til permisjon med lønn for de som tar videreutdanning.

Den ansatte som tar videreutdanning tilsvarende 30 studiepoeng skal ha 25 prosent permisjon med lønn. Tilskuddet dekker 75 prosent, og kommuner, fylkeskommuner og private skoler skal bidra med en egenandel på 25 prosent. Kommunen skal dekke egenandelen for private barnehager. Barnehage- og skoleeier kan velge å gi mer permisjon med lønn utover dette.

Reglene om at midlene i særskilte tilfeller helt eller delvis kan utbetales som stipend til deltaker, at eier har et ansvar for tilrettelegging, og at eiers andel også kan dekke utgifter til reise, opphold, læremidler og eventuell studieavgift gir rom for skjønn og tolkning lokalt. Disse bestemmelsene vil bli utdypet med veiledning og eksempler på udir.no.

4. Kjennetegn på måloppnåelse

Vi foreslår fire kjennetegn på måloppnåelse i forskriftens § 5. Det første gjelder prosess og hvordan eiere har vurdert og prioritert slik at videreutdanningen er i tråd med lokale behov. Det andre kjennetegnet retter seg mot antall deltakere som har gjennomført videreutdanning og dermed oppnådd ny formell kompetanse. De to siste kjennetegnene på måloppnåelse handler om hva videreutdanningen har bidratt til av praksisendring og økt kvalitet, og om hvordan barnehage- og skoleeier har lagt til rette for kunnskapsdeling i egen virksomhet for å styrke det profesjonelle læringsfellesskapet.

5. Forvaltning og saksbehandling

Bestemmelsene i §§ 6-12 omhandler forvaltning og saksbehandling.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

I tilskuddsordningen for støtte til videreutdanning vil endringene i innretning medføre at fylkeskommunene, kommunene som skoleeier og private skoler får lavere utgifter i form av egenandel ved permisjon med lønn per deltaker sammenlignet med i dagens ordning for lærere i skolen. Kommunen som barnehageeier vil få utgifter til egenandel ved permisjon med lønn for deltakere på videreutdanning. Det er ikke egenandel i dagens

videreutdanningsordning for barnehagelærere. I tillegg skal kommunen dekke utgiftene til egenandel for private barnehager. Kommunen får økte kostnader til egenandel for ansatte i barnehager som tar videreutdanning. I tillegg kan kommunen få noe økt administrasjon ved at de skal gjøre en vurdering av private barnehagers behov for tilskudd.

I sum vil de økonomiske konsekvensene for kommunene være små. Kunnskapsdepartementet vil komme nærmere tilbake til de økonomiske og administrative konsekvensene for kommunene i forbindelse med statsbudsjettet for 2026.

Er forslaget til forskrift utformet tydelig nok til å støtte kommuner, fylkeskommuner og private barnehager og skoler i arbeidet med å planlegge og prioritere videreutdanning? Utdyp gjerne i kommentarfeltet.

Ikke svart

7. Andre kommentarer til forskriften om tilskudd til videreutdanning i barnehage, grunnskole og videregående opplæring

Har du andre kommentarer kan du skrive dem her.

Kommentar

Det er positivt at ny forskrift legger opp til en reduksjon i kostnaden for skoleeier når ansatte tar videreutdanning. Dette vil legge til rette for at flere kan få utvikle og oppdatere kunnskap og kompetanse.

Det er positivt at videreutdanning i den nye forskriften defineres som all studiepoenggivende utdanning. Når praktiske og estetiske fag skal styrkes i skolen, vil fagskolene ha et stort potensial som institusjoner for videreutdanning. For å styrke de praktiske og estetiske fagene må forskriften følges opp med tiltak som aktivt legger til rette for bruk av fagskolenes potensial. Dette må blant annet omfatte et godt informasjonsarbeid om fagskolene som en aktuell institusjon for videreutdanning og må være rettet til både de som vil kunne søke om videreutdanning, institusjonene disse er tilknyttet og fagskolene som tilbydere av videreutdanning.